

«SLOVENE» velja  
po pošti na vse strani Jugosla-  
vije in v Ljubljani:  
za celo leto naprej... 84—  
za pol leta... 42—  
za četrt leta... 21—  
za en mesec... 7—  
za tiskarstvo celoletno K 95—  
Sobotna izdaja:  
za celo leto... K 15—  
za tiskarstvo... 20—

# SLOVENE

**Inserati:**  
Enostolpna petstvrsta (59 mm  
široka in 3 mm visoka ali ope  
prostor)  
za enkrat... po K 1-20  
uredni razglas... po K 1-80  
Pri naročilu nad 10 objav  
popust.  
Najmanjši oglas 3/9 mm K 5—  
**Poslano:**  
Enostolpna petstvrsta K 3—  
izhaja vsak dan izvenredni po-  
nedeljek in dan po prazniku,  
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.  
Kopirali se ne vračajo; nevrnirana pisma se ne  
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

## Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne hran.  
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 349 za oglašje,  
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7663.

### Težave dunajske so- cialne demokracije.

Dne 7. julija so na Dunaju na južnem  
kolodvoru prijeli deset oseb, ki so se pripe-  
ljale z Ogrskega, ter so zaplenili vso njihovo  
prtljago. Ta je obstojala iz 23 zabojev, ki so  
bili polni bankovcev, ter iz 18 kovčegov, ki  
so bile v njih same dragocenosti. To je le en  
dogodek izmed nešteto drugih, ki si sledijo  
na Dunaju vsak dan. Ogrska in dunajska vlada  
bijeta boj za življenje in smrt: komunistična  
madžarska in socialistična dunajska. Ogrska  
vlada je odposlala na Dunaj celo vrsto agen-  
tov, ki kar razsipajo milijone v agitacijske  
svrhe. Na Alžerici so si komunisti kupili hišo,  
ki je stala en milijon kron. Hišo so vojaško  
utrčili, in tam imajo svoj glavni stan. Po Du-  
naju mrgoli komunističnih listov. Glavni list  
komunistov je »Die soziale Revolution«, ki  
jo izdajata žida Tomann in Koritschoner. Od  
govornih urednikov je Melcher. So še drugi listi  
in podobne tendence, n. pr. »Revolution«,  
»Anarchist« itd. Komunisti izdajajo tudi svojo  
mesečno revijo »Sowjet«, od katere je izšla  
do sedaj ena številka. Izdaja jo Otto Hans. S  
komunističnimi plakati je Dunaj kar preplavl-  
jen. V prvi vrsti imajo plakati namen pro-  
pagirati komunistično misel. Kot sredstvo pa  
jim služijo ostri napadi na socialno demo-  
kracijo, ki ima danes na Dunaju vladno v roki.  
Reči moramo, da so najboljše socialno demo-  
kratični mošči, ki vodijo danes usodo Dunaja  
— moč te dunajske osrednje vlade namreč  
ne sega preko Hütteldorfa — in vendar niso  
našli milosti v očeh komunistov. Celo Fric  
Adler, najradikalnejši socialist, je komunistom  
le čuvaj kapitalističnih interesov. Dne 7. ju-  
lija po noči so bili po celem Dunaju nabiti  
lepaki sledeče vsebine: Industriji, agrari,  
hišni posestniki in borzjanci izrekaajo vodi-  
telju socialno demokratične stranke dr. Frideri-  
ku Adlerju in celokupnemu delavskemu  
svetu vročo in globoko zahvalo za možato obr-  
rambo interesov gorenjih štirih skupin. Ple-  
meniti dr. Friderik Adler je poskrbel, da  
bodo gorenje skupine še dalje sijajno in brez  
težav lahko živlele od dela delavskih mas, za  
kar se podpisani socialna demokratični stran-  
ki in njenim voditeljem ne morejo dovolj za-  
hvaliti. — Plakat končuje: »Živel Friderik  
Adler in njegova stranka, čuvarica naših in-  
teresov!« Podpisani: industriji, borzjanci itd.

Socialna demokracija na Dunaju nima  
lahkega stališča. Nadkrilile so ji radikalne  
struje, ki morejo več obljubljati, med tem ko  
socialisti na vladi premišlujejo, kaj se sploh  
še da rešiti iz splošnega poloma. Kaj naj pri-  
čakujemo drugega iz mesta, v katerem v naj-  
zakotnejši gostilni kosilo (juha, meso, pečena  
kaka, grah in 12 črešnji) stane 56 kron 70 vin.,  
en krompir v obliči, osoljen, 4.50 K ter eno

čajke 12 K. Velikanska brezposelnost, grozna  
draginja, pomanjkanje hrane — vse to sili  
mase v obup. Socialna demokracija nima leka  
proti tej bolezn. Mase iščejo rešitve v še radi-  
kalnejših geslih. In če hoče socialna demo-  
kracija ohraniti red in mir, se mora poslu-  
ževati v prvi vrsti policije, niti vojaštvo jim  
ni več dovolj zvesto. Glavno glasilo soc. dem.  
stranke »Arbeiterzeitung«, mora prenašati od  
komunistov ji dano psovko »vladno glasilo«,  
ker brani policaje proti poskusom komuni-  
stov.

Za sedaj ima dr. Adler v delavskih sve-  
tih še moč. Ti namreč so glavni faktor v Nem-  
ški Avstriji. Imajo sicer Narodno skupščino  
in od nje postavljeno vlado, toda vsa eksekuti-  
va stoji pod strogim nadzorom delavskih  
svetov. Kakor čujemo, so delavski sveti skle-  
nili odpraviti vojaške svete, ki so 5. julija  
prenehali. Toda vprašanje je, koliko časa bo  
nekaj tako popularni Fric Adler mogel imeti  
delavske svete in od njih vplivane mase v  
rokah.

Socialni demokraciji v Avstriji in ž njo  
celi novi republiki se bližajo dnevi težkih  
preizkušenj.

#### Liga X.

### Versko-kulturni boj.

V poročilu o seji mestnega šolskega  
sveta ljubljanskega dne 23. junija, ki smo ga  
čitali v »Slovenca«, je bil tudi odstavek:  
Mestni šolski svet »pritrjuje dodatnemu  
predlogu, naj bi se obvezne šolske maše  
ob nedeljah in praznikih na vseh ljubljans-  
kih ljudskih in meščanskih šolah opu-  
stile.«

Splošno se že govori in ve, da ta do-  
datni predlog ni izšel iz vrst pedagogov,  
ampak ga je stavil mož, ki ni pedagog,  
dasi so zanj glasovali tudi učitelji, ki se  
prištejajo JDS. S tem so dosegli večino  
enega glasu nad zastopniki Cerkve in V.  
L. S. v mestnem šolskem svetu, ki so za-  
govarjali skupne verske vaje kot neraz-  
družljiv del verstvenega nauka, in kot ne-  
obhodno potrebno sredstvo versko-nrave-  
ne vzgoje.

Javnosti morda ni znano, kako delo-  
ma neredna je bila ljubljanska ljudskošol-  
ska mladina iz posameznih slojev glede  
nedeljske službe božje, preden so se z ne-  
malo težavo uredile in oskrbele skupne  
mladinske sv. maše ob nedeljah. Tudi so  
se množile pritožbe o površnem in nespo-  
dobnem obnašanju otrok pri rednih župnijs-  
kih mašah. Vse te tožbe so potihnille, od-  
kar se naša mladež udeležuje skupnih ver-  
skih vaj pod vestnim nadzorstvom pove-  
čini vzornega učiteljstva. In lahko govo-  
rimo tudi v imenu roditeljev, ki res ljubijo

svojo deco, da bi bilo žalostno in narav-  
nost kruto, če bi se višja šolska oblast pri-  
lagodila zgornj omenjenemu predlogu, ki  
se prav nič ne strinja s še vedno veljavnim  
prvim paragrafom našega šolstva: da naj  
bo vzgoja naše mladine versko-  
nравна.

Le pogledite v naše cerkve, vi vsi, ki  
vam preseda — ne vemo prav iz kakšnega  
razloga — šolska maša, kadar bomo zopet  
pričeli šolsko leto, pa se boste prepričali  
ob krasnem prizoru na to dobro našo mla-  
dež, ki se zbira v krogu svojih odgojiteljev  
pred božjim Zveličarjem, če ni ta skupna  
pobožnost nekaj eminentno vzgoj-  
nega. To je prizor, ki človeka očara.  
Ljubitelji mladine nehote zaigra srce ve-  
selja ob takem pogledu, saj ga utrjuje v  
prepričanju, da naše domovine ne bo raz-  
drapal noben vihar, če bo ostala mladina,  
ki je up bodočnosti, trdna in neomajna v  
veri in npravstvu.

Težave in nepravilike, ki so deloma ne-  
ločljive od take skupnosti, kakor je n. pr.  
šolska maša, nikakor ne odtehtajo koristi  
in moralne vrednosti ter vzgojne moči, ki  
jo imajo nedeljske maše in cerkveni  
govori za učenje in učenje. Tega do-  
kazovati menda ni treba. Kdor pa hoče  
mladino mehkužiti ter oproščati vseh  
»bremen«, ki niso bremena, ta ne razume  
niti primitivnih pojmov vzgoje. Res je, da  
je vsled skupne šolske maše prisiljenih  
nemalo učencev, da morajo iti mimo svoje  
župnijske cerkve v drugo, tja kjer je dolo-  
čena služba božja za njegovo šolo. Res je,  
da je včasih tudi slabo vreme, da pritiska  
mraz, ali takim malenkostnim nepravilikom,  
ki ne morejo biti merodajne, se ne more-  
mo izogniti pri nobeni vzgojni napravi,  
v nobenem poklicu. Potem pa naj odpravijo  
tudi pouk po zimi in ob slabem vremenu,  
da ne bo otrokom capljati dvakrat na dan  
v šolo in iz šole.

Če so težave res nepremostljive, če  
je vzrok za odsotnost otroka količjak ute-  
meljen, bo pa voditelj verskih vaj tudi to-  
liko previden, da bo znal potrpeti in opravi-  
čiti, samo da je otrok zadostil verski  
dolžnosti v drugi cerkvi. V slučaju bo-  
lezni in nedostatkosti obleke pa itak velja  
takozvani »vis maior«.

Sklicevati se na socialni postulat, naj  
bi bilo učiteljstvo prosto šolske obvezno-  
sti vsaj ob nedeljah in praznikih, to sicer  
dobro de zlasti onim pedagogom, ki jim  
vzgoja ni glavna stvar. Vsi dobri se pa  
radi žrtvujejo in izpolnjujejo svojo versko  
dolžnost na najidealnejši način: vpričo  
in sredi svojih ljubljanih gojencev. Sicer bodo  
pa prav tisti, ki se protivijo skupni šolski  
maši, najbrž imeli cele nedeljske dopol-  
dneve sila naporno poučevanje v takozva-

nih obrtnonadaljevalnih šolah. V tem slu-  
čaju bodo pozabili na razlog, ki je služil v  
podkrepitev predlogu za odpravo šolar-  
skih skupnih maš. Naj velja socialni postu-  
lat za nedeljsko praznovanje tudi takrat,  
ko govorimo o rokodelskih vajencih in o  
mladeničih, ki se mučijo in vežbajo po raz-  
nih obrtnih delavnicah ves božji teden, in  
naj bodo prosti vsaj ob nedeljah, da bodo  
mogli dati tudi Bogu, kar je božjega.

Komur je mar naša ljudskošolska mla-  
dina, kdor ljubi slovensko deco, kdor  
hoče, da se ne zanemari verskonravna  
vzgoja šolskih otrok, kdor ni slep za naše  
razdrapanje poveljske razmere, ki odpi-  
rajo vrata raznim nevarnostim, kdor ve,  
da nam je bilo moč v teh hudih letih ohrani-  
ti mladino na stopnji notranje in zunanje  
izločke, ki jo moramo imenovati zadovo-  
ljivo — predvsem s pomočjo verstva in  
verskih vaj, ta bo pritrdil mojemu izvaja-  
nju in zahteval, da se mladina z ukinjenjem  
nedeljskih verskih vaj ne trga siloma od  
Zveličarja, prijatelja otrok.

### Napelost med Francijo in Italijo.

LDU. New York, 7. julija. (DunkU. Brez-  
žično.) Iz Pariza poročajo: Diplomatska na-  
petost med Francijo in Italijo se more sma-  
trati za resno. Tittoni je pred svojim odpoto-  
vanjem baje izjavil svetu peticerice, da je ure-  
ditev reškega vprašanja po želji Italije brez-  
pogojno in nujno potrebno, sicer je kriza ne-  
izogibna.

#### Zakaj je šel Tittoni v Rim.

LDU. Lyon, 9. julija. (Brezžično.) Ob od-  
hodu načelnika italijanske delegacije Titti-  
nija iz Pariza v Rim poroča »Gazzeta del  
Popolo« naslednje podrobnosti: Potem ko se  
je še danes posvetoval s Clemenceaumem, s  
Lansingom in s poslanikom Whiteom, zvečer  
pa s Tardieujem, je sklenil Tittoni, da odpo-  
tuje v spremstvu senatorjev Scialoje in Maggi-  
orina Ferrarisa s posebnim vlakom v Rim.  
Za njegove odsotnosti bosta pri mirovni kon-  
ferenci zastopala Italijo Marconi in Crespi.  
Zadnje dni je bilo že jasno, da namerava  
Tittoni odpotovati v Rim ter izposlovati pri-  
voljenje načelnikov strank k svoji politiki,  
če bo doznal natančno, do katere meje bodo  
izpolnjene italijanske zahteve. Ako tega pri-  
voljenja ne doseže, je odločen, odločiti svojo  
mislo. Oficijozna vest o njegovem odhodu pravi,  
da je namenjen v Rim, kjer bo konferiral  
s kraljem in s svojim itovariši iz ministrstva.  
Toda gotovo je, da bo pri tej priliki tudi iz-  
kušal zvedeti za mnenje načelnikov strank;  
njegova želja je namreč, da sprejetja zavez-  
niških predlogov ne sankcionirajo samo dr-  
žavniki, ampak tudi zastopniki vsega naroda.

## LISTEK.

### Spomini in trpljenje

g. Jankota Dežman-a za časa laške zasedbe  
v svetovni vojski leta 1919.

»Ti si jo jim pa dobro naredil,« rekli so  
oče, ko sem jim, prišedši domov, na kratko  
povedal, kako so me Lahi letos 16. svečana  
zgrabili, aretirali, zaprli, ter kako sem jim po-  
tem ubežal, ko so me po prihodu iz ječe v  
drugi hinavsko speljali v Podgrad, da bi me  
drugi dan odvedli dolj v Sardinijo v internat,  
trdno prepričan, da bo tako bolje, če se pe-  
ljejo v Sardinijo sami brez mene. Kaj naj sto-  
rim sedaj, ko sem oropan vsega in sem  
si komaj rešil golo življenje? Ali naj morda  
obupam? Brrr... nespamet! »Če nisi ob-  
upal tedaj, ko so te Lahi napol ubili in si  
menil, da ne doživiš več časa, ko hruške de-  
lajo repe, boš pa sedaj naenkrat tako malo-  
dušen. Pojdi, no pojdi se solit, bedak!« sem  
rekel samemu sebi, se ozrl na okoli, če me  
morda kdo ne sliči, ki bi me v zahvalo za  
moje modrovanje zavoljo teh zadnjih, glasno  
izraženih misli utegnil navsezadnje ošiniti, če  
ne z drugim, pa vsaj s kakim hudim pogle-  
dom. Teh pa se jaz silno bojim, ker sem jih  
od Lahov itak že preveč moral prenesti, še  
predno so me tako »nabunkali«, da sem ne-  
kaj časa visel med življenjem in smrtjo. Ni-  
kogar nisem opazil. Le časopis, ki je mirno  
ležal na mizi, me je zbedel v oči. Pogledam...

berem... O, tristo kosmatih repov! Kaj pa  
je to? Tu notri stoji, da sem jaz obljubil, da  
bočem opisati svoja doživlja, ki bi utegnili  
zanimati tudi širšo slovensko jugoslovansko  
javnost. Da sem obljubil? Ah! Da, res je!  
Neki gospod, moj prijatelj, ki me je srečal v  
Ljubljani in ki sem mu mimogrede omenil,  
kako sem Italijanom ubežal, me je pozval,  
naj svojo »afero« z Lahi objavim, češ, ker je  
prav zanimiva. In jaz sem obljubil. Torej mi  
ne preostaja drugega, kakor da svojo obljubo  
tudi izpolnim.

In tako v naslednjem podajam svoje spo-  
mine in trpljenje v svetovni vojski za časa  
laške zasedbe v letu 1919., proseč čitatelje pri  
tem samo to, naj se zavedajo, da nisem pi-  
satelj — namreč rojen v hosti, kjer želim  
tudi ostati — ter da mi vse moje hibe in na-  
pake milostno odpuste.

Lansko leto jeseni. Kako smo se vzra-  
dovali, ko je dr. Krekova ideja zadobila kon-  
kreten izraz v porajajoči se zarji svobodne  
Jugoslavije! Kdo bi mogel vredno opisati tisto  
srčno veselje, ki je zavladalo, ko se je reklo:  
Rešeni tisočletnega robstva — svobodni —  
živela Jugoslavija! Kakor drugod, tako so  
tudi pri nas na Notranjskem — kjer sem slu-  
žboval — po Reški dolini žarela lica ljudem  
od veselja, in kmalu bi rekel, da so ob ve-  
seli nadi na srečnejšo bodočnost v SHS. ma-  
lone pozabili na vse komaj prestano dolgo-  
trajno gorje in trpljenje, ki ga jim je prinesla

nad vse strašna svetovna vojska... Takšno  
veselje je bilo! A bilo je kratko, in sledila  
mu je le še tem mračnejša pobitost in žalost,  
ko se je vsula italijanska vojska v deželo  
in je bila v kratkem zasedena poleg Gradiške  
in Dalmacije vinorodna Istra, cela divna soln-  
čna Goriška, prekrasno Primorje doli do Ba-  
kra in tudi skoro vsa naša kršna notranjska  
dežela gori do Logatca. Gorico, Trst, Reko,  
divno Opatijo, Postojno z njeno svetovnozna-  
menito jamo, najlepše in najdragocenejše  
bisere jugoslovanske, kras in srčne žile nove  
države SHS.: vse je zasedel in drži v svojih  
krempeljih perfdni, tuje zemlje lačni Lahon.  
Še celo nekaj Gorenjske je zlojed odščipnil, da  
bi se tem lažje polastil naših, milijone in  
milijone vrednih gozdov. Saj kdo bi bil toliko  
naiven, da bi ne vedel, da ravno naš les in  
naše morje sta bila tisti vabljivi mik in tisti  
omamljajoči čar, vsled katerega se je nikdar  
nasičeni sosed tako usiljivo ujedal v našo  
slovensko-hrvatsko ozemlje. In če se sedaj  
kot Judež zopet bliža svojim nekdanjim za-  
voznikom, kakor kažejo dogodki na Koro-  
škem, sem jaz zase trdno uverjen, da ga pri-  
tem ne vodi noben drug nagib, kakor tisti, ki  
ga je vodil tedaj, ko je prelomil svoje zvez-  
ništvo, namreč: ostudni pohlep po naših de-  
želah in našem morju Adrijanskem... A  
pustimo to in pogledjmo, kako je prišel v naše  
kraje in kako jih je posedal!

Kako je prišel? Kakor zajec — brez šu-  
ma, tiho, plašno, bojazljivo, oprezno kakor tat,  
ki sega po tuji lastnini in se zdrzne in zgane,

če le komar brene z nogami ali se mu muha  
zlokobna elegantno porogljivo nasmehe...  
Tako so prišli, tako so prihajale prve čete k  
nam! Seveda, kajpada, so pa laški časopisi  
poročali na dolgo in široko o krepkih na-  
skokih in silnih bojih, koje so morali uprizar-  
jati in odbijati junaški sinovi oranž in naranč,  
da so si v svoji nezlomljivi hrabrosti zmago-  
slavno otirali pot in osvobodili našo zemljo  
ped za pedjo. Tako so se n. pr. samo za Po-  
stojno baje tolkli cele tri dni in jo naskako-  
vali, predno se jim je posrečilo vzeti jo. Raz-  
ume se, da izmed naših nikomur niti na mi-  
sel ni prišlo, da bi ganil z mazincem, da bi se  
kdo po robu postavil. Saj je vsako trdno  
veroval, da ententa po sprejemu predmirovnih  
Wilsonovih točk in posebnih, po kateri naj  
bi se avstro-ogrski narodi sami odločili, kako  
hočejo biti vladani ter po proklamaciji Srbov,  
Hrvatov in Slovencev v samostojno jugoslo-  
vansko državo, da ententa po Wilsonu dolo-  
čenega slovensko-hrvatskega ozemlja (Gori-  
ško, Istro, Primorje) ne bo, ne sme in ne  
more — če hoče biti poštena in sama sebi  
pravična — trajno posesti, amapki zasesti le  
do sklenitve mirova v svrhu osiguranja varnosti,  
reda in mira. Tako so mislili ljudje na Gori-  
škem, tako v Istri, tako v Primorju in tako  
tudi mi na Kranjskem na Notranjskem, skrat-  
ka: tako so mislili vsi zasedeni Slovenci in  
Hrvati! Tako pa niso mislili Lahi, kar so tudi  
kmalu pokazali... Zato tolika pobitost in ža-  
lost, ki je sledila onemu kratkemu veselju!

(Dalej.)

## Preiskave reških dogodkov.

LDU. Lyon, 9. julija. (Brezlično.) Radi spopadov med italijanskimi in francoskimi vojniki na Reki bodo uvedli preiskavo, ki bo poverjena posebni vojaški komisiji. Od štirih generalov, ki bodo tvorili to komisijo, bo po eden zastopal Francijo, Italijo, Anglijo in Zedinjene države.

## Razna poročila.

## Angleški kralj srbskemu kralju.

LDU. Belgrad, 9. julija. Angleški kralj Jurij je o priliki podpisovanja miru poslal srbskemu kralju nastopno brzojavko: Ta trenutek obne radosti pošiljam Vam in preko Vas narodom Vašega kraljestva svoja iskrena in topla čestitanja kakor tudi tople simpatije britanskega naroda srbsko-hrvatsko-slovenskemu narodu, ki je s tako divno hrabrostjo vzdržal dolge dobe izkušanja in trpljenja, kateremu je sedaj konec. Skupne muke, ki smo jih prebili za vojne, nas navdajajo z nado, da bomo mogli še močnejše zvezati delovati za stvar miru in mednarodne kooperacije. — Jurij.

## Olimpijske igre.

LDU. Belgrad, 9. julija. Mednarodni komite za olimpijske igre je izbral Anvers (Antwerpen) za sedež olimpijade leta 1920. Belgijska vlada je odobrila znatno denarno pomoč za kar najboljši uspeh te športne manifestacije. Naše športne ustanove se bodo posvaja, da se udeležijo te olimpijade.

## Mednarodni dogovor o zrakoplovstvu.

LDU. Lyon, 9. julija. (Brezlično.) — Komisija za zrakoplovstvo, ki je podrejena mirovni konferenci, je dokončala svoje delo. Njena naloga je bila v prvi vrsti, izdelati besedilo konvencije za mednarodno zrakoplovstvo. Ne glede na nekatere malenkostne pridržke, ki se ne dotikajo bistvenih načel, so delegatje glavnih velešil Zedinjenih držav, Velike Britanije, Francije, Italije in Japonske soglasno sprejeli osnutek te pogodbe. Prav tako so mu pritrili tudi zastopniki sedmerih manj interesiranih držav, namreč Belgije, Kube, Brazilije, Grške, Portugalske, Romunije in Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Te države je določil vrhovni svet zaveznikov, da zastopajo v komisiji za zrakoplovstvo interese manjših držav. Najprej se je komisija v plenarnih sejah zedinila o temeljnih načelih te konvencije, ki naj preuredi zrakoplovstvo na mednarodni podlagi. Nato je odstopila s primernimi navodili redakcijsko delo trem podkomisijam: vojaški, tehniški in juridični.

Osnutek konvencije za mednarodno opravo zrakoplovstva vsebuje v 45 členih splošne odredbe za vse področje zrakoplovstva, potem določbe o narodni pripadnosti zrakoplovov, oziroma letal, o potrdilu zrakoplovne dovršenosti aparatov, o sposobnostem izpričevalu, o pogojih za letanje nad inozemskimi pokrajinami, o pravilih, katerih se je držati pri vzletu ali pri pristajanju, oziroma med vožnjo v zraku, o predmetih, kateri se ne smejo prevažati po zraku, o splošnih odredbah, ki naj jih izvede vsaka posamezna izmed soudeleženi držav v interesu napredka mednarodnega letalstva, o eventualnih sporih in o načinu, kako naj se uredi. Konvencija predvideva tudi ustanovitev posebne mednarodne komisije za zrakoplovstvo. V prilogah h konvenciji se nahajajo nadalje odredbe o znakih narodnosti, ki jih morajo imeti letala, in o dolžnosti vpisovanja aparatov v seznamke, o knjigovodstvu po vzoru ladijskih knjig, o signalih, o pilotskih izpričevilih, o letalskih smernih točkah, o zbiranju in priobčevanju meteoroloških informacij in o postopanju glede carine. — Konvencija bo veljavna, kakor hitro bo ratificirana po državah, ki so jo podpisale. Pristopiti bodo mogle tudi države, ki so sedaj nevtralne, z gotovimi pogoji celo sovražne države. Ta konvencija, ki je zelo temeljito proučena in popolna, bo po vojni dobila veljavo skoro na vsem svetu ter bo znatno pospešila razvoj mednarodnega prometa po zraku.

LDU. Split, 9. julija. (DDU.) Iz Drniša poročajo, da so te dni Italijani dovedli neko pevsko družbo in ji dali prenočišče v občinskem poslopju. Vsled neopreznosti teh pijanih ljudi je izbruhnil pod streho ogenj, ki se je razširil v velike zborniške dvorane. Rešili so samo spodnje dele zgradbe, škoda presega vsoto 100.000 kron.

LDU. Split, 9. julija. (DDU.) Zborovanje jugoslovanskih akademikov, javljeno za mesec avgust v Splitu, je odgodeno za letošnji zbiranje razmer.

LDU. Bukarešta, 7. julija. (RDU.) — Dacia.) Romunska kraljeva dvojica bo v najkrajšem času obiskala Bukovino. Delajo se velike priprave za sprejem.

LDU. Bukarešta, 7. julija. (RDU.) — Dacia.) Kakor poročajo iz Konstanze, je pri Sulini trčil romunski transportni parnik »Principesa Maria« v grško ladjo. Oba parnika sta resno poškodovana.

## Naročanje „Slovenca“?

## Politične novice.

+ Zaupnica dr. Žerjavi. Vrhovna inštanca JDS., njen zbor zaupnikov, je vzel poročilo dr. Žerjavi na znanje in mu izrekel svoje zaupanje. S tem celokupna J. D. S. krije nelojalno postopanje dr. Žerjavi glede imenovanja dr. Lukana, njegovo nelojalno ravnanje glede premestitve vsega oboja okr. glavarstva v Črnomlju, njegovo nelojalno postopanje glede premestitve okr. glavarjev v Brezicah in v Slovenem gradu, vse njegovo početje v gozdnih aferah in pri nastavljanju oskrbnikov ter sekvestrov. Pribiti nam je danes še novo nelojalnost dr. Žerjavovo: V dne, ko se je predsednik dež. vlade dr. Brejc mudil v Belgradu, je hotel, izrabljajoč predsednikovo odsotnost, nagloa provocirati sklep dež. vlade, da demisionira, ne da bi predsednik o tem kaj vedel. — Vse te nelojalnosti krije danes celokupna JDS, ki v sinočnjem »Narodu« proglašja, da »njena zastopnika nimata povoda odstopiti.« Pribijemo!

+ JDS za dr. Pestotnika. Sinočni »Narod« prinaša sledečo uradno objavo stranke JDS: »Ker se je načelstvo JDS uverilo, da je njegov član dr. Pestotnik glede raznih očitkov, objavljenih v zadnjih dneh v »Slovencu«, popolnoma neprizadet, je načelstvo v svoji seji dne 8. julija sklenilo, da nima nobenega povoda, se nadalje baviti s to zadevo.« Ugotavljamo le, da s tem stranka krije tudi postopanje dr. Pestotnika v vseh očitanih zadevah in pristavljamo, da s to objavo JDS stvar za javnost še ni končana.

+ Kako so delali. Ker se dr. Pestotnik zopet pritožuje, da mu delamo krivico, bodi pojasnjeno, kako so sprejemali uradnike v čekovni urad. To pojasnilo bode na podlagi dopisa iz krogov poštinih uradnikov! Razpis natečaja služb v čekovnem uradu je bil pesek v oči javnosti in naši usposobljeni mladini, ki po končani vojni čaka in čaka na kruh, vraga prošnje na podlagi sličnih natečajev, troši denar za koleke in čas z upanjem, da bo vendar tu ali tam imela srečo. Kot argument korupcije naj velja to, da so se prosta mesta pri čekovnem uradu zasedla pod roko, to je pred razpisom natečaja, tako da so eventualne prošilce in prošilke po domače vlekli — za nos! Ali se ne imejuje to korupcija? Ali ni to politična konika v čekovni urad. To pojasnilo bode kake stranke da Seznam Sokolov in Sokolic, katere se v službo morajo sprejeti? — G. dr. Pestotnik za to dobro ve, zakaj nam očitja, da delamo krivico? Nam gre za to, da stremo sistem, ki se javlja v tem. In to je sistem korupcije! Proti temu nam je šlo in nam gre še vedno, dokler se to ne popravi. JDS pa je s svojim sklepom sebi storila slabo uslugo.

+ »Poslovanje Koroške«. Pod tem naslovom piše »Grazer Tagblatt«: »Slovenski osvojevalni pohod proti Koroški je

imel, kot je znano, namen slovensko govoreče prebivalstvo Koroške, ki pa o Jugoslovanih ničesar vedeti neče, spraviti pod upravo ljubljanske vlade, da bi mogla ta vplivati na morebitno ljudsko glasovanje v njenem smislu. Slovenci so tudi takoj po zasedbi Rožne doline poslali tja svoje najboljše agitatorje, znane učitelje, ki imajo nalogo, da seznanijo šolsko mladino z novo pismeno slovenščino in da pripravljajo prebivalstvo na bodoče ljudsko glasovanje. Kot poročajo slovenski listi, so si izmislili v Ljubljani posebno sredstvo, da dosežejo svoj namen. V jugoslovanskem zasednem ozemlju nameravajo preurediti štiri ljudske šole v srednje šole, na katerih bodo izbrani slovenski učitelji in profesorji med počitnicami za srednjo šolo zrele ljudskošolske učence tako izobrazili v slovenščini, da bodo ti jeseni mogli vstopiti v slovensko srednjo šolo. Vidimo, da Slovenci svoje namere vseskozi smoteno zasledujejo. — Umevno, da glasilo Südmarke in Schulvereina ne gre v glavo, zakaj bi se koroški Slovenec smel izobraževati v materinem jeziku. Dobro je, da so časi teh glupih narodnih šovinistov minuli!

+ Naša delegacija v Parizu proti reškemu »Consiglio Nazionale«. »Journal des Débats« priobčuje 7. julija pismo, ki ga je poslala naša mirovna delegacija predsedniku konference Clemenceau-u z ozirom na delovanje reškega »Consiglio Nazionale«. V pismu opisuje delegacija, kako so italijanske okupacijske oblasti ustanovile ta narodni svet, ki v resnici ne zastopa ljudstva, ampak je popolnoma zasebnega značaja. Opozarja na sklepe »Consiglia Nazionale«, da se morajo sodbje izrekat v imenu italijanskega kralja, in na ustanovitev posebne armade, katere ima namen otežkočiti izvršitev določb mirovne konference. Ker se s tem dela krivica Jugoslovani na Reki, in ker to ni v skladu z določbami okupacije, zahteva naša delegacija, da se »Consiglio Nazionale« takoj razpusti in da Reko zasedejo čete samo onih zavezniških držav, ki na Reki niso interesirane.

+ Besedilo mirovne pogodbe in francosčina. »Temps« od 7. julija prinaša daljši članek, v katerem napada francoske zastopnike na mirovni konferenci, ker so privolili, da je prvotno besedilo mirovne pogodbe z Nemčijo sestavljeno v angleškem jeziku. Še leta 1871., ko smo bili poraženi, piše »Temps«, nam je neizprosni sovražnik pustil zadoščenje, da je bila pogodba sestavljena v francosčini, ki je brezdvomno najjasnejši jezik; da bi nam pa naši zavezniki tega ne bili hoteli priznati, ni verjetno.

+ Italijanski list o Nittiju. »L' Idea Nazionale« piše, da Nittijevim besedam nič ne veruje, da je reško delegacijo tako lepo sprejel in naglašal dolžnost vseh Italijanov, da podpirajo želje Reke. List mu ne veruje vsled tega, ker ne more pozabiti njegove izjave od 20. oktobra 1917, v kateri je zahteval, da se morajo omejiti nacijsionalne zahteve. Po naziranj »Idee« je Nitti le zviti lisjak, čigar odkritosti v Italiji nihče ne veruje.

## Grozen požar na Dolenjskem.

Vas Zagradec pogorela. — Tridesetim posestnikom vse uničeno.

Vas Zagradec leži v župniji Žalna tik za boštanjanskim gradom. S proge kočevske železnice je dobro vidna. Stoji na majhni strmini, polagoma se dvigajoči od jugozahoda proti severovzhodu. Hiše so zelo skupaj, druga zraven druge, velika večina hiš in gospodarskih poslopj je krita s slamo.

V torek, dne 8. t. m. popoldne je pihal od zahoda močan veter. Bilo je okrog 2. ure popoldne, večina ljudi je bila na travnikih, skoraj uro daleč od vasi, nekatere hiše popolnoma zaklenjene. Pa pride nesreča.

Pod nekim kozolcem, ravno na jugozahodni strani vasi so se igrali otroci, iztaknili so menda neke vžigalice, ki so ravno prejšnji dan prišle v večji množini v vas, zažgali in povzročili s tem nepopisno nesrečo. V pol uri je bila v plamenu vsa vas. Kakor za stavo je zanašal veter ognjenega mačka od strehe do strehe. V vročem solncu posušene slamnate strehe, suho travnoje, velikanski kupi drv pred vsako hišo, zaloge listja, skladovnice posušene detelje in še lanske mrve, kozolci polni mrve in jecmena, kašče z živili, hiše, hlevi, vozovi — je v pol ure gorelo kot v peklju. Mnogi nesrečniki, prihitevi s polja do-

mov, še do svojih hiš niso mogli, ampak so v strašni grozi od daleč gledali, kako jim strašen ogenj s slastjo požira domove, vozove, orodje, živež, obleko, denar — vse.

V pol ure je bila na licu mesta brzgalna z Grosuplje in Mlačevega, pozneje so prihitele še druge, pa vasi rešiti niso mogle. Samo na jugozahodni strani se jim je posrečilo rešiti nekaj poslopj.

Danes, v sredo, je vas žalostno pogorišče. Vas je štela blizu 40 števil. Bili so večinoma srednji in mali posestniki. Vas ni bila revna, lahko bi rekli, da so si vaščani s svojo veliko pridnostjo v zadnjih letih ustvarili naravnost blagostanje. Danes je vse končano. Samo dva posestnika Vidičeva in Bahovčeva hiša, toda gospodarska poslopja in dve kajži. Ohranjeni sta tudi Viidčeva in Bahovčeva hiša, toda gospodarska poslopja so vsa zgorela. Vsem drugim — okrog 30 posestnikom — pa je zgorelo vse, kar je sploh zgoreti moglo. Prav mnogi niso rešili nič obleke in nič živil. Skoro vsi so brez obutve. Zgorelo je tudi več prašičev, par goved in veliko perutnine. Škoda je nepopisna. Kdor jo bo računal, jo bo naračunal morda 2 do 3 milijone ali še več. Hitra, izdatna pomoč je nujno potrebna.

## Dnevne novice.

— Umrl je dne 9. julija v zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano namestni učitelj Vladimir Prijatelj po dolgotrajnem bolehanju. Pogreb bo v petek, dne 11. julija ob 10. uri dopoldne na pokopališče v St. Vidu.

— Imenovani so za prave učitelje v IX. činovnem razredu, in sicer začasno na sedanjih zavodih: Ludovik Vagaja, Anton Debeljak in Mihael Kambič, namestni učitelji na državni realni gimnaziji v Ljubljani. Josip Koletič, Franc Zidar, Josip Osana,

Pavel Lokovšek, Ernest Tomc in Anton Melik, namestni učitelji na I. državni gimnaziji v Ljubljani. Friderik Kmet, Jakob Cimerman in Ivan Steblovnik, namestni učitelji na državni gimnaziji v Celju. Franc Vrhovnik in dr. Pavel Brežnik, namestna učitelja na državni višji realki v Ljubljani. Ivan Favai, Janko Leskovšek, Josip Pirnat in Viktor Cotič, namestni učitelji na državni gimnaziji v Mariboru.

— Na Brezjah bo 14. julija za »skupino Mošnjec« sodalni sestanek. Začetek ob dvanajstih.

— V Mošnjah je poročil g. pisatelj Fr. Moško 30. junija g. Ivana Roš in gđc. Elizo

Arh. — Dne 6. julija sta bila prav tam poročena g. Matej Porenta in gospa Pavla Pečnik.

— Iz Jugoslovanske Strokovne Zveze. Iz Zirov se poroča: V nedeljo dne 6. t. m. se je vršil v Zireh ustanovni občni zbor skupine J. S. Z. h kateri je pristopilo 150 članov in članic. Za predsednika skupine je bil izvoljen Matija Cankar, za zapisničarico Marija Kralj, za blaginjara Franc Kristan. Jugoslovanska Strokovna Zveza je uvedla korake, da se ustanovi v Zireh čipkarska zadruga. V našo skupino v Mariboru je pristopilo 80 novih članov, v Polzeli pa 17. — Pritožbe prihajajo iz Hutterjeve tovarne v Medvodah, ker podjetnik, zagrižen Nemec, odpušča delavke brez odpovedi od dela.

— Beguncem. Tisti begunci, ki nimajo ne doma v svoji pravi domovini, ne tukaj nikakega imetja, zlasti dela nezmogljive sirote brez starišev, ubožne udove in njih otroci ter pohabljeni, bivajoči v Ljubljani, ali v bližini Ljubljane, naj se takoj zglašajo v Ljubljani, Ljudski dom, soba št. 25 in pri nesejo s seboj potrdila ubožnosti ter nujne potrebe, da se jim takoj pomaga. Oni, ki bivajo drugod po Sloveniji, naj se prijavijo pismeno in prilože prijavi navedena potrdila. Store naj to ekspresnim potom, Gre za važno posebno akcijo, ki bo tem siromakom v prid. Prosimo usmiljeno občinstvo, naj o tem begunske ubožce takoj opozori in jim pojasni, da je to posebna akcija, za katero ne veljajo priglasnice, ki so jih vposlali na naš tozadevni poziv pred kratkim. Treba je torej, da se sedaj še enkrat prijavijo. — Begunski svet v Ljubljani.

— Bohinjsko električno vprašanje. Okrajna kmetijska zveza v Bohinju je prejela od ravnateljstva kranjske deželne elektrarne dopis z dne 3. julija 1919, ki pravi med drugim: »V odgovor na dopis št. 54 v zadevi bohinske centrale, Vam javimo, da je gospodarska komisija deželne vlade za stvarno demobilizacijo ponudila komisiji za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave bohinsko centralo v nakup za svoto 500.000 K. To ponudbo smo dobili v izjavo. V našem poročilu na komisijo za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave smo izjavili, da bi bilo treba za elektrarno najmanj še vsoto 400.000 K investirati, katere vsota pa bo po naših sedanjih skušnjah gotovo še prenižka. Zahtevana vsota 500.000 K je tedaj ogromno pretirana, oziroma podjetje ne bi moglo uspevati, če bi se ustvarilo na tej finančni podlagi.« — Ker je vprašanje napeljuje elektrike za ves Bohinj ena najvažnejših naših zahtev, obrnila se je bohinska kmetijska zveza takoj na obe omenjeni komisiji in apelira tudi tem potom na vse merodajne faktorje za pomoč.

— Novomeška podružnica »Sl. Zveze« je dne 3. julija zborovala v Novem mestu. Navzočih 28 članov. Referati o zgodovinskem pouku na nižje in višje organiziranih li. šolah so bili dobro premišljeni ter logično sestavljeni. Glede U. J. U. se je sklenilo sledeče: Zborovalci z največjim navgično sestavljeni. Glede U. J. U. se je sklenilo: Unijo pod temi pogoji: 1.) Ako se pri snovanju U. J. U. pritegnejo člani Sl. Zv. k sodelovanju. 2.) Ako bodo društva, ki sprejmejo člane v U. J. U. sestavljena iz članov »Sl. Zv.« ter članov učiteljskih društev. 3.) Ako bode glasilo U. J. U. nov nepristranski list, ki bode imel pred očmi samo interese učiteljskega stanu.

— Jugoslovanski vpoklici na Koroškem. »Grazer Tagblatt« poroča: Kot se nam poroča z zanesljive strani, je poveljnik dravske divizije izdal sledeče povelje: Iz celovškega okraja ni k orožnim vajam nikdo vpoklican. Ta okraj stoji do nadaljnjih določb popolnoma izven poveljstva v Pliberku. Meje celovškega okraja so: Na severozapadu zasedena črta, potem Krka do njenega izliva v Glino. Na jugu Glanfurt in severno obrežje Vrbskega jezera do mejne črte. To se daje na znanje in vpoštevanje. V ostalih delih zasedenega ozemlja so bili letniki 1890 do 1894 vpoklicani k šesttedenski orožni vaji.

— »Gasilska župa v Žalcu« sklicuje v nedeljo, dne 20. julija 1919 povodom prvega župnega zleta v St. Peter v Savinski dolini izredni občni zbor ob 3. uri popoldne v šolsko poslopje z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo o ustanovnem občnem zboru »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana«. 2. Slučajnosti. Pred občnim zborom se vrši javna vaja z gasilnim orodjem krajevne gasilnega društva. Občnemu zboru sledi veselica v prid domačega prost. gasilnega društva. — Župni odbor.

— Železničarska stavka v Belgradu. Pred nekoliko dnevi je nastala v Belgradu železničarska stavka, ker je bila izdana naredba, da se mobilizira 25 železničarjev, ki niso hoteli iti v Pečuh pod pogoji, ki jih je stavilo ministrstvo za promet. Stavka okoli 500 železničarjev.

— Konsumna zadruga beogradskih uradnikov išče upravnika, ki je izvežban v trgovskih poslih. Plača in drugi pogoji po dogovoru. Ponudbe s potrebnimi podatki je poslati do konca julija 1919: Upravi Petrošačke zadruge, ulica Mileša Velikega br. 18, Beograd.

— Vpokojeni častniki in vojni uradniki. Ker je ministrstvo za vojsko in mornarico v

**Kdo ve?** Kdo od vračajočih se vojakov ruskih vjetnikov ve kaj o Viktorju Metli kovec, iz Volčjigagrada pri Komnu na Krasu. Zadnji njegov pojav je bil v letu 1914 iz ruske fronte. Blagovoli naj se sproči proti nagradi; Leopoldu Štolfa, Zg. šiška štev. 54.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani